

OPEN SOURCE LICENCE

MILAN ZAMAZAL (RED HAT)
PAVEL LOUTOCKÝ (MU)

PROČ SE O NĚ ZAJÍMAT?

- Lze si stáhnout a používat libovolný software z GitHubu?
- Mohu u něho provést fork a vystavit své patche?
- Musím se zabývat licencemi, když vytvářím a sdílím svůj vlastní Open Source software?

PÁR DOBRÝCH DŮVODŮ

- Licence omezuje nebo naopak *umožňuje* nakládání se softwarem.
- Jako *uživatel* nebo *příspěvatel* jsem právně vázán licenčními podmínkami.
- Jako *autor* umožňuji nebo znemožňuji nakládat určitým způsobem se svým softwarem.
- Software bez licence není Open Source!

OBECNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

- Většina obsažena v autorském zákoně (121/2000 Sb.)
- Licence např. v občanském zákoníku (89/2012 Sb.)
- ? Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích (patentový zákon)
- EU:
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází

AUTORSKÉ DÍLO / AUTOR (OBEČNĚ)

- **§ 2 AZ**
- **(1)** Předmětem práva autorského je dílo **literární** a jiné dílo umělecké a **dílo vědecké**, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam ...
- § 5 odst. 1
- **(1)** Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.
- **Ale co software?**

OCHRANA SOFTWARE

Ochrana znalostí

- Obchodní tajemství – § 504 OZ
- Utajované informace – § 1728-30 OZ

Soutěžní právo

- §§ 2972 – 2990 OZ

Duševní vlastnictví

- Autorský zákon
- ?Patentový zákon?

AZ - OCHRANA SOFTWARE

- § 2 odst. 2 AZ
- Za dílo se považuje též **počítačový program**, fotografie a výtvar vyjádřený postupem podobným fotografii, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvozem.

DALŠÍ OCHRANA

§ 65 AZ

(1) Počítačový program, bez ohledu na formu jeho vyjádření, včetně přípravných koncepčních materiálů, je chráněn jako dílo literární, nevyplývá-li z tohoto zákona jinak.

ALE

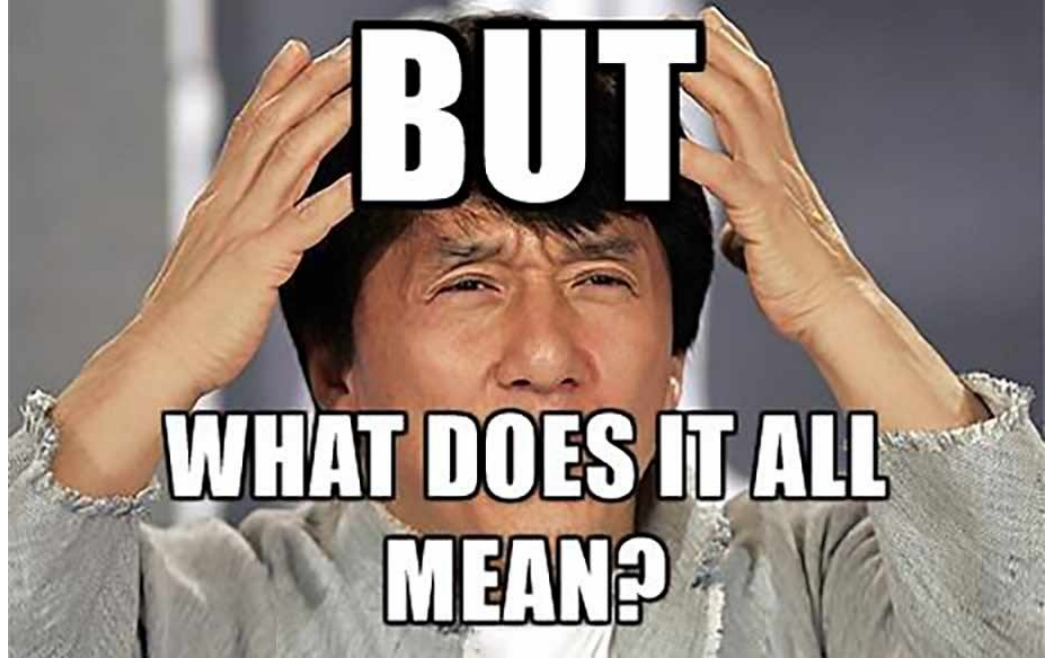
(2) Myšlenky a principy, na nichž je založen jakýkoli prvek počítačového programu, včetně těch, které jsou podkladem jeho propojení s jiným programem, nejsou podle tohoto zákona chráněny.

+ SAS v WPL (C-406/10 SDEU)

=>

Není chráněna funkcionality

CO TO ZNAMENÁ?

Text kódu je chráněn JEDNA KU JEDNÉ (např. jako kniha)
Zdrojový / strojový

Co není chráněno?

- Funkce (funkcionalita)
- Myšlenky / nápady, na kterých je počítačový program založen

PROPRIETÁRNÍ X SVOBODNÝ SOFTWARE

Základní atributy svobodného softwaru (<https://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html>):

- **Svolení spouštět software za libovolným účelem.**
- **Svolení studovat fungování softwaru a libovolně si ho upravovat (vyžaduje dostupnost zdrojového kódu).**
- **Svolení šířit kopie softwaru.**
- **Svolení šířit upravené kopie softwaru.**

Free as in freedom neimplikuje free as in beer!

Svobodný software:

- **Je do určité míry pouze subjektivním pojmem.**
- **Se vždy řídí pravidly definovanými konkrétní licencí.**

OPEN SOURCE PRINCIPLES (LAWRENCE ROSEN)

- 1. Licensees are free to use open source software for any purpose whatsoever.*
- 2. Licensees are free to make copies of open source software and to distribute them without payment of royalties to a licensor.*
- 3. Licensees are free to create derivative works of open source software and to distribute them without payment of royalties to a licensor.*
- 4. Licensees are free to access and use the source code of open source software.*
- 5. Licensees are free to combine open source and other software.*

LICENCE

- Tu potřebujeme, abychom zajistili fungování nakládání se softwarem (zákonné možnost o užívání SW)
- § 2358 OZ
- **(1)** Není-li sjednáno jinak, zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního nebo služebního vztahu. Takové dílo je zaměstnaneckým dílem.
- **(7)** Počítačové programy a databáze, jakož i kartografická díla, která nejsou kolektivními díly, se považují za zaměstnanecká díla i tehdy, byla-li autorem vytvořena na objednávku; objednatel se v takovém případě považuje za zaměstnavatele. Ustanovení § 61 se na tato díla nevztahuje.

LICENCE - TERMINOLOGIE

Licence: „svolení čili oprávnění k využívání nehmotného statku jinou osobou, aniž by došlo k jeho zcizení“

- TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. 199 s. ISBN 9788072392063. S. 97.

Pojem licence je v OZ používán pro:

- samotný typový závazek (obligace),
- skutečnost (dvoustranné právní jednání), tedy licenční smlouvu, z níž tento závazek vzniká.

VEŘEJNÁ LICENCE

Veřejná licence – specifickým způsobem sjednaná licenční smlouva

- **neadresnost a neodvolatelnost**
- **automatické konkludentní (mlčky) nabytí licence užitím díla**
- **nevýhradnost**
- **územní, časová, množství a věcná neomezenost**
- **oprávnění ke sdílení**
- **bezúplatnost**
- **minimalizace odpovědnosti a záruk poskytovatele licence**
- **podmínka uvádění autora**

NÁRODNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Projev vůle vůči neurčitému počtu osob

Neadresná akceptace návrhu

Odvolání nabídky (co se stane, když odstraním původní zdroj?)

BEZÚPLATNOST VEŘEJNÝCH LICENCÍ

- základní definiční vlastnost
- Ujednání o odměně - „*essentialia negotii*“
- Význam: pokud nelze vyjasnit projev vůle poskytovatele licence dle standardních výkladových pravidel v §§ 555 až 558 OZ => speciální výkladové pravidlo v § 1792 OZ
- Při pochybnostech o rozsahu poskytnuté licence se nebude aplikovat standardní pravidlo *contra proferentem* (§ 557 OZ), ale specifická úprava stanovující a preferující menší závazek ze strany poskytovatele (§ 1792 OZ)

FREE / OS / LIBRE

Free Software – nejednoznačnost slova *free* v angličtině:

- *free as in freedom*
- *free as in free beer*

1998: Open Source Initiative (<https://opensource.org>):

- Snaha o přiblížení svobodného softwaru širší veřejnosti.
- Pragmatický přístup orientovaný na business.
- *Open Source Software (OSS)*

Libre = Free as in freedom

Technicky vzato: Free \approx Open Source \approx Libre

(avšak rozdílné cíle)

PRÁVNÍ ASPEKTY

Autorské práva – standardně se uplatňují

Licence a její náležitosti

- Nevýhradní
- Neomezená co do rozmnožování, možnosti změn
- ALE

Podmíněná tzv. licenčními „prvky“

- Typicky Copyleft effect / Share-alike
- Nemožnost změny a “nedistribuce“ pod virální licencí =>
- Neoprávněný zásah

Značný počet typů licencí

- [Přehled: \[opensource.org/licenses/alphabetical\]\(https://opensource.org/licenses/alphabetical\)](https://opensource.org/licenses/alphabetical)

TYPOLOGIE LICENCÍ

Silně copyleftové licence

- “viral licences”
- GNU General Public License

Slabě copyleftové licence

- Lesser General Public License (LGPL)

Permisivní licence

- Uveďte autora
- BSD License, MIT License (X11)

- Public domain

TYPOLOGIE LICENCÍ

Permisivní licence
(BSD,
MIT,
Apache)

**Licence se
slabým
copyleftem**
(LGPL,
MPL)

**Licence se
silným
copyleftem**
(GPL,
EUPL)

POPULÁRNÍ LICENCE

BSD 3-Clause / BSD 2-Clause

MIT license

Apache License 2.0

Common Development and Distribution License

Mozilla Public License 2.0

GNU General Public License (GPL)

GNU Library or "Lesser" General Public License (LGPL)

Přehled licencí dostupný např. zde:

<https://opensource.org/licenses/category>

APACHE LICENSE 2.0

*„You can do what you like with the software,
as long as you include the required notices.*

*This permissive license contains a patent license from the
contributors of the code.“*

- <https://tldrlegal.com/license/apache-license-2.0-%28apache-2.0%29>

The Apache Software Foundation

**Jednosměrně kompatibilní s GNU GPL v3 (ne s v2, kvůli
patentům)**

Nemodifikované části zůstávají APL 2.0

<https://opensource.org/licenses/Apache-2.0>

BSD 3-CLAUSE / BSD 2-CLAUSE

„The BSD 2-clause license allows you almost unlimited freedom with the software so long as you include the BSD copyright notice in it (found in Fulltext).“

- [https://tldrlegal.com/license/bsd-2-clause-license-\(freebsd\)](https://tldrlegal.com/license/bsd-2-clause-license-(freebsd))

BSD 3-Clause – no endorsement and promotion

<https://opensource.org/licenses/BSD-2-Clause>

<https://opensource.org/licenses/BSD-3-Clause>

BSD 3-CLAUSE LICENSE

Copyright (c) <year>, <copyright holder> All rights reserved.

Redistribution and use in source and binary forms, with or without modification, are permitted provided that the following conditions are met:

- Redistributions of source code must retain the above copyright notice, this list of conditions and the following disclaimer.
- Redistributions in binary form must reproduce the above copyright notice, this list of conditions and the following disclaimer in the documentation and/or other materials provided with the distribution.
- Neither the name of the <organization> nor the names of its contributors may be used to endorse or promote products derived from this software without specific prior written permission.

DISCLAIMER

MIT LICENSE

A short, permissive software license. Basically, you can do whatever you want as long as you include the original copyright and license notice in any copy of the software/source.

- <https://tldrlegal.com/license/mit-license>

Nejpopulárnější, protože je nejjednodušší

Zmínka o úplatnosti + podlicencování (na rozdíl od BSD)

<https://opensource.org/licenses/MIT>

GNU GPL V2

“You may copy, distribute and modify the software as long as you track changes/dates in source files.

Any modifications to or software including (via compiler) GPL-licensed code must also be made available under the GPL along with build & install instructions.”

- <https://tldrlegal.com/license/gnu-general-public-license-v2>

COPYLEFT EFFECT

GNU GPL v2.0

“Art. 2 b) You must cause any work that you distribute or publish, that in whole or in part contains or is derived from the Program or any part thereof, to be licensed as a whole at no charge to all third parties under the terms of this License.”

LGPL

„This license mainly applies to libraries. You may copy, distribute and modify the software provided that you state modifications and license them under LGPL-2.1. Anything statically linked to the library can only be redistributed under LGPL, but applications that use the library don't have to be. You must allow reverse engineering of your application as necessary to debug and relink the library.“

- [https://tldrlegal.com/license/gnu-lesser-general-public-license-v2.1-\(lgpl-2.1\)](https://tldrlegal.com/license/gnu-lesser-general-public-license-v2.1-(lgpl-2.1))

Knihovny – dynamické X statické linkování

GNU GPL V3

Přináší menší i větší změny, řeší zejména:

- **Překážky v používání softwaru na určitých zařízeních**
- **Využívání legislativy k omezení svobodného nakládání se softwarem**
- **Diskriminaci prostřednictvím patentů**
- **Nekompatibilitu s některými svobodnými licencemi**
- **Možnost nápravy v případě porušení licence**

POZNÁMKY K GPL

Distribuce – aktivace povinnosti sdílet kód (stačí i pokud pro objednatele, nemusí být masivní distribuce)

Klauzule "any later version"

GNU AFFERO GPL

- **GPL umožňuje soukromé, nezveřejněné úpravy ⇒ možnost obejití copyleftu.**
- **GNU Affero GPL řeší software používaný formou síťové služby (typicky SaaS).**
- **GPL v3 a AGPL v3 vzájemně kompatibilní.**
- **MongoDB: SSPL => příliš široké.**

COMMON DEVELOPMENT AND DISTRIBUTION LICENSE

„...weak copyleft license used by Sun Microsystems that includes explicit patent grants. It is similar to MPL and EPL.

You can distribute binaries under a proprietary license, as long as original and modified source code under CDDL is made available.“

Slabý „per-file“ copyleft – jen to, co bylo pod CDDL

„patent peace“ – licence od všech přispěvatelů

Nekompatibilní s GNU GPL

<https://opensource.org/licenses/CDDL-1.0>

DUÁLNÍ LICENCOVÁNÍ

Např. MySQL, Qt

- Dá se „vyplatit“ z povinnosti sdílet stejně (tj. z copyleftové doložky) – nevýhradní licence
- GNU GPL v2 + Proprietární
- Bývá spojeno s CLA (Contributor License Agreement)

Využitelné též pro řešení nekompatibility licencí.

Obecně znamená, že lze licencovat pod více licencemi – MPL / GPL / LGPL

Například jedna větev pro volné užití, jiná větev komerční (úplatná licence)

ODPOVĚDNOST ZA ÚJMU - DISCLAIMER

OZ - § 2898

“Nepřihlíží se k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje povinnost k náhradě újmy způsobené člověku na jeho přirozených právech, anebo způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti; nepřihlíží se ani k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje právo slabší strany na náhradu jakékoli újmy. V těchto případech se práva na náhradu nelze ani platně vzdát.”

LICENCE PRO JINÉ ČÁSTI NEŽ KÓD

Klasické „softwarové“ licence jsou často nevhodné pro některé součásti softwaru jako např. dokumentaci, obrázky, ikony, zvuky, ...

Příklady licencí:

- **GNU Free Documentation License (GFDL)**
- **Creative Commons (CC)**

Podobné principy, ale jiná technická ustanovení.

NE VŠE JE JASNÉ A ZŘEJMÉ

- **Co přesně podléhá copyrightu (Oracle vs. Google)**
- **Interpretace pojmu „odvozené dílo“ a licenčních podmínek (KDE, ZFS, VMware, binární bloby v Linuxu, statické linkování a unikernels)**
- **Co je ještě svobodné a co už ne („Invariant Sections“ v GFDL: FSF vs. Debian; Firefox vs. Iceweasel)**
- **Co je patentovatelné a kde**

NA CO SI DÁT POZOR

- **Různé části téhož softwaru mohou být pod různými licencemi (duální licencování)**
- **„Komerční“ a „nekomerční“ software**
- **Regionální odlišnosti**
- **Právní platnost licence (nevymýšlet vlastní licence!)**
- **Exportní omezení, sankce**

SOFTWAREOVÉ PATENTY

- V českém právu může být počítačový program patentován jen pokud je propojen s technickým řešením
- Tato ochrana nechrání kód jako takový ani abstraktní myšlenku, ale vynález (praktické řešení) implementovaný počítačem
- Například v USA je ale tato ochrana jiná
- V ČR např. ABS v autě
- V USA patentové války

KDO ROZHODUJE O NAKLÁDÁNÍ SE SW

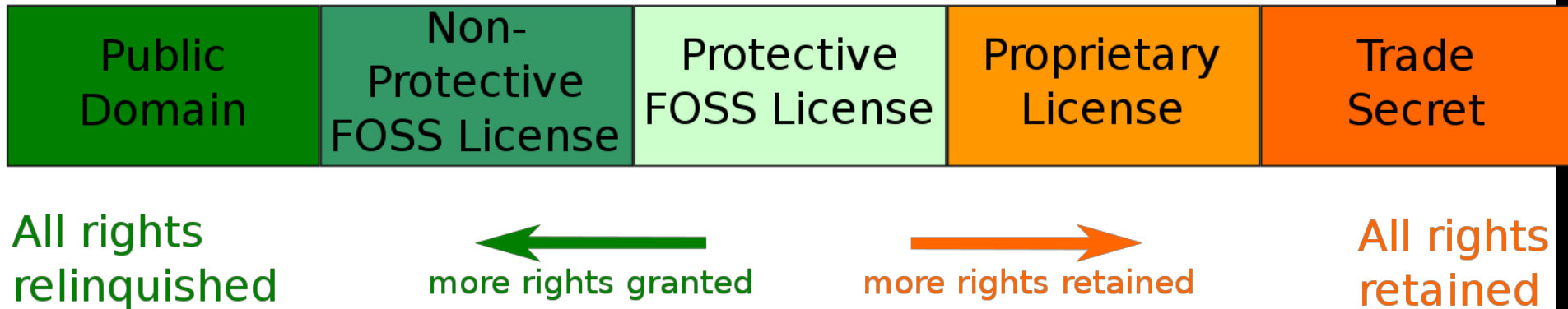
- Autor (pokud není zaměstnán nebo neudělil licenci)
- Zaměstnavatel (pokud zaměstnává autora)
- Kdokoli na základě licence
- Změna licence? Dochází k forku.

ZAMĚSTNANEC VS. ZAMĚSTNAVATEL

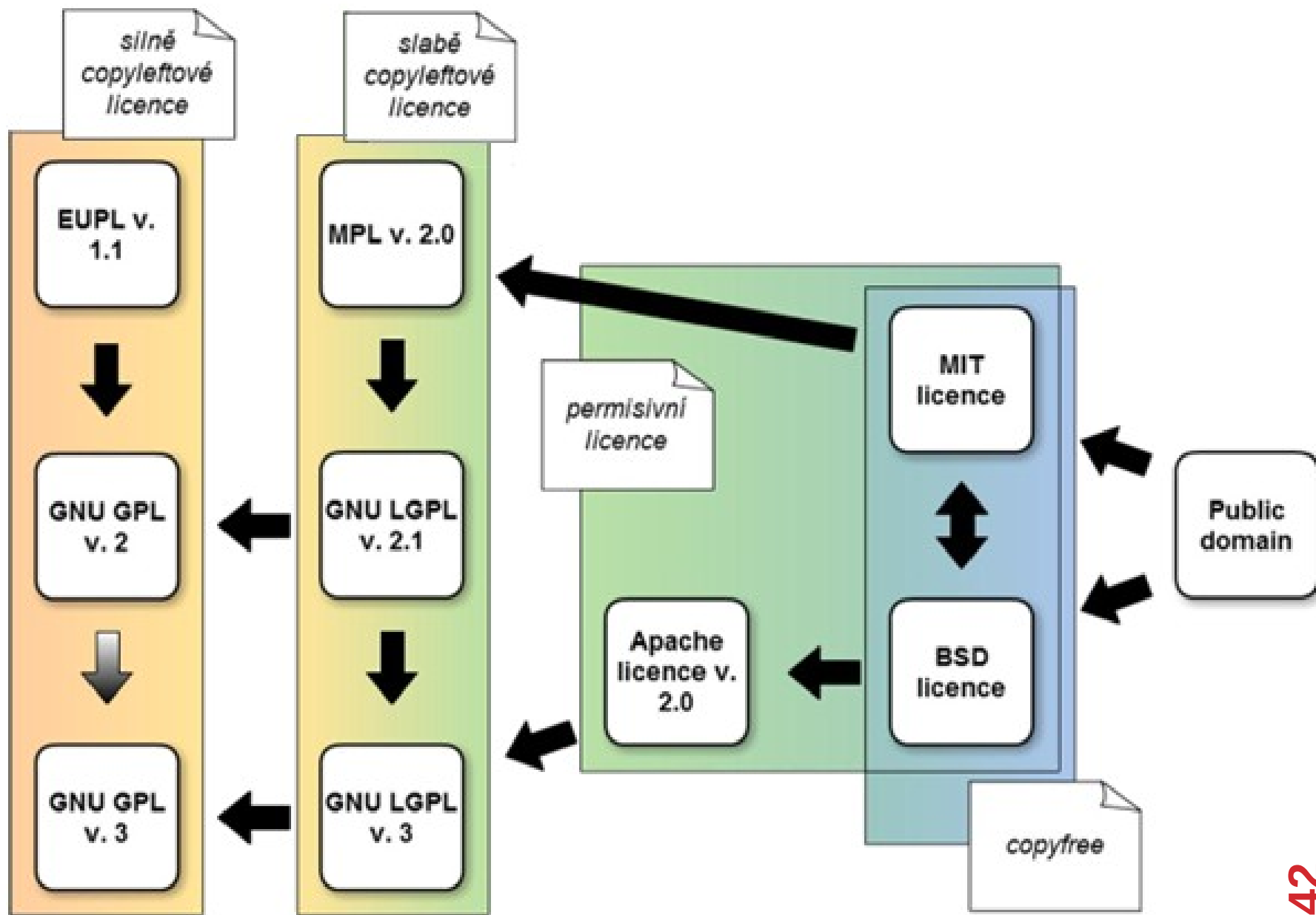
- **§ 58 AZ**
- **(1)** Není-li sjednáno jinak, zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního nebo služebního vztahu. Takové dílo je zaměstnaneckým dílem.
- **(7)** Počítačové programy a databáze, jakož i kartografická díla, která nejsou kolektivními díly, se považují za zaměstnanecká díla i tehdy, byla-li autorem vytvořena na objednávku; objednatel se v takovém případě považuje za zaměstnavatele. Ustanovení § 61 se na tato díla nevztahuje.

KOMPATIBILITA LICENCI

Rights in Copyright

By shaddim / Mark Webbink - https://www.redhat.com/f/summitfiles/presentation/May31/Open%20Source%20Dynamics/Troan_OpenSourceProprietyPersp.pdf, Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=45955580>

NÁVODY, INSTRUKCE

[Debian Free Software Guidelines](#)

[OSI list](#)

[FSF list](#)

STATISTIKY

<https://resources.whitesourcesoftware.com/blog-whitesource/top-10-open-source-software-licenses-of-2016-and-key-trends>

<https://opensource.com/article/17/2/decline-gpl>

<https://github.blog/2015-03-09-open-source-license-usage-on-github-com/>

NÁSTROJE PRO POROZUMĚNÍ F/OSS

„Licence differentiator“

- <http://oss-watch.ac.uk/apps/licdiff/>

„Choose an open source license“

- <https://choosealicense.com/>

Software Licenses in Plain English

- <https://tldrlegal.com/>

Veřejné softwarové licence

- <http://www.softlicence.wz.cz/>
- (výsledek BP, zpětná vazba vítána)

DOMÁCÍ ÚKOL

V rámci jiných částí tohoto kurzu budete pracovat s Open Source softwarem. Podívejte se na zdrojový balík tohoto softwaru a:

- Zjistěte, jakou má licenci.
- Přečtěte si ji.
- Pokuste se jí porozumět.
- Zamyslete se, co musíte z hlediska licenčních podmínek při používání softwaru daným způsobem splnit.
- Dodržte při své práci se softwarem náležitosti vyžadované licenčními podmínkami.

DĚKUJEME
OTÁZKY?

NAŠE OTÁZKY PRO VÁS I.

- **Lze si stáhnout a používat libovolný software z GitHubu?**
- **Mohu u něho provést fork a vystavit své patche?**
- **Musím se zabývat licencemi, když vytvářím a sdílím svůj vlastní Open Source software?**

NAŠE OTÁZKY PRO VÁS II.

- **Co je Open Source?**
- **Které zákony určují pravidla pro nakládání se softwarem?**
- **Kdo rozhoduje o nakládání se softwarem?**
- **Kdo má práva k softwaru na zakázku nebo v zaměstnání?**
- **Co je copyleftová licence?**
- **Jak je tomu s kompatibilitou open source licencí?**
- **Jak správně zveřejnit program pod nějakou licenci?**
- **Na co si dát pozor při využívání softwarových knihoven?**
- **Jaký je rozdíl mezi kódem, dokumentací, daty, grafikou, ...?**
- **Jaká specifika má software spouštěný po síti (např. SaaS)?**
- **Co je duální licencování a proč se používá?**
- **Zodpovídá autor open source softwaru za chyby?**
- **Je možné open source software prodávat?**
- **Co jsou softwarové patenty?**